

Methotrexaat bij reumatische aandoeningen

Maatschap Interne Geneeskunde IJsselland Ziekenhuis

Inleiding

U heeft van uw behandelend arts het medicijn methotrexaat voorgeschreven gekregen.

Om dit medicijn op de juiste manier te kunnen gebruiken, is het belangrijk dat u er een aantal dingen over weet.

In deze folder vindt u informatie over:

- het effect van methotrexaat
- het gebruik samen met andere geneesmiddelen
- de wijze van gebruik en toediening
- de bijwerkingen
- het effect op vruchtbaarheid, zwangerschap en borstvoeding
- aanvullende informatie.

Het effect van Methotrexaat

Methotrexaat is sinds 1954 internationaal op de markt. Een veelgebruikte benaming voor methotrexaat is MTX. Dit medicijn is te verkrijgen in tabletvorm en of als injecties.

MTX wordt bij verschillende aandoeningen voorgeschreven, zoals reumatische aandoeningen, ziekte van Crohn, Colitis Ulcerosa en in hoge doseringen via het infuus bij een aantal vormen van kanker.

Binnen de reumatologie behoort MTX tot de zogenaamde DMARD's: Disease Modifying Anti-

Reumatic Drugs. DMARD's zijn reumabestrijdende middelen, die de ontstekingen afremmen en de progressie van de ziekte remmen.

DMARD'S hebben geen direct effect op pijn en kunnen de ziekte ook niet genezen. Ze kunnen de ziekte echter wel rustiger maken. Hierdoor kunnen klachten als pijn, stijfheid en zwelling na enige tijd afnemen.

MTX wordt voorgeschreven in een dosering van 7,5 mg tot 25 mg per week.

Het kan zo'n 8 weken duren voordat u merkt dat dit medicijn begint te werken. Na 2 tot 3 maanden treedt het maximale effect op.

Gebruik met andere geneesmiddelen

Over het algemeen kunt u MTX in combinatie met bijna alle geneesmiddelen gebruiken. In tegenstelling tot wat vaak in de bijsluiter staat, kunt u MTX wel samen met NSAID's gebruiken. Dit zijn ontstekingsremmende pijnstillers zoals: Brufen, Diclofenac en Movicox.

De combinatie van deze medicijnen is bij reumatische aandoeningen wél verantwoord.

U kunt MTX niet gebruiken in combinatie met sommige antibiotica, onder andere Co-trimoxazol (Bactrimel) en Trimethoprim. Deze antibiotica worden veelal voorgeschreven bij een long- of blaasontsteking. Vertel uw huisarts en behandelend arts daarom altijd welke geneesmiddelen u gebruikt.

Wijze van inname en toediening

U neemt MTX één keer per week in. Uw reumatoloog vertelt u hoeveel tabletten u per keer moet innemen.

Neem de tabletten elke week op dezelfde dag en ongeveer hetzelfde tijdstip in, bijvoorbeeld voor het slapen.

U kunt de tabletten innemen met voedsel of water.

Neem de MTX niet met melkproducten in.

Het is belangrijk dat u de tabletten niet breekt of kauwt, maar heel doorslikt.

Naast het gebruik van MTX dient u foliumzuur te gebruiken. Dit is een soort vitamine die de kans op bijwerkingen verkleint. U neemt het foliumzuur ongeveer 24 uur na inname van de MTX in.

Als u de medicatie bent vergeten en u komt er binnen een dag achter, dan kunt u de tabletten alsnog innemen of de injectie alsnog toedienen.

Is er echter meer dan een dag verstreken, dan kunt u de inname van de MTX het beste als volgt aanpassen: Als u bijvoorbeeld gewend was de MTX op donderdag in te nemen en u komt er op zaterdag achter dat u het vergeten bent, neem dan de tabletten of injectie op zaterdag. Dit wordt dan uw nieuwe, vaste dag van inname/toediening. U neemt in het vervolg de medicatie dus op zaterdag.

Mogelijke bijwerkingen:

In de bijsluiter van de apotheek staan alle bijwerkingen van MTX die ooit zijn voorgekomen.

De meest voorkomende bijwerkingen zijn:

- maag- en darmklachten zoals een vol gevoel en misselijkheid
- huiduitslag en/of haaruitval
- hoofdpijn of duizeligheid
- ontstekingen van het mondslijmvlies, tandvlees en tong
- erge keelpijn in combinatie met koorts
- regelmatig een bloedneus of blauwe plekken krijgen.

In sommige gevallen:

- iets grotere vatbaarheid voor infecties als griep, bronchitis, long of blaasontsteking
- stoornissen in de werking van de lever
- kortademigheid of veel hoesten.

Neem direct contact op met uw reumatoloog of huisarts en stop de methotrexaat tot nader order bij:

- ernstige uitdroging, bijvoorbeeld door ernstige diarree en/of braken
- ernstige ontstekingen van het mondslijmvlies
- kortademigheid of veel hoesten

- erge keelpijn in combinatie met koorts
- herhaaldelijk een bloedneus
- snel blauwe plekken krijgen.

Als de bijwerkingen zo vervelend voor u zijn, dat u blijvend zou willen stoppen met het gebruik, overleg dit dan eerst met uw behandelend arts.

Misschien is het mogelijk de bijwerkingen binnen redelijke grenzen te houden door de dosis te verlagen, door foliumzuur erbij in te nemen of door injecties in plaats van tabletten te gebruiken.

Uw reumatoloog laat regelmatig uw bloed controleren op mogelijke stoornissen in bijvoorbeeld de lever. Indien hier afwijkingen in te vinden zijn, wordt u daar over geïnformeerd.

Effect op vruchtbaarheid, zwangerschap en borstvoeding

Voor zover bekend, heeft MTX geen ongunstige invloed op de vruchtbaarheid van mannen en vrouwen.

Het is belangrijk om uw behandelend arts te informeren als u een zwangerschap overweegt of al zwanger bent. MTX kan in een enkel geval namelijk afwijkingen bij het ongeboren kind veroorzaken en de kans op een miskraam vergroten. Daarom kunt u tijdens de zwangerschap beter geen MTX gebruiken.

Vrouwen moeten drie maanden voor een eventuele zwangerschap stoppen met het gebruik van MTX. Bij een kinderwens dienen mannen die MTX gebruiken 3 maanden voor de beoogde zwangerschap van hun partner met dit medicijn te stoppen.

Het is belangrijk om tijdens deze periode en tijdens het gebruik van MTX een betrouwbaar anticonceptiemiddel te gebruiken.

U mag MTX ook niet gebruiken als u borstvoeding geeft. Het is namelijk nog niet bekend of MTX risico's voor het kind heeft. Overleg de situatie met uw behandelend arts.

Aanvullende informatie

Wees voorzichtig met alcoholgebruik. In combinatie met het gebruik van MTX is de kans groter dat u stoornissen in de werking van de lever krijgt.

Het is daarom beter zeer matig alcohol te gebruiken.

Heeft u nog vragen?

Neemt u dan contact op met de polikliniek Interne Geneeskunde: telefoonnummer **010 - 258 59 30** (08.00 uur - 12.30 uur en 13.30 uur - 16.15 uur).

Deze folder ondersteunt de mondelinge informatie die u van arts of verpleegkundige heeft ontvangen. Heeft u nog vragen over het onderzoek of uw behandeling, eventuele gevolgen en risico's, of over andere behandelmogelijkheden, stel ze dan gerust.